

MUNI
SPORT

10.sem.TST 1

Základní směry sportu s prioritním cílem.

Michal Hrubý, PaedDr., PhD. – Katedra SPORT

Sport jako multidimenzionální fenomén zahrnující aktivity s různou intenzitou, zaměřením a cíli (Bailey et al., 2013).

Rozdělení sportu podle prioritního cíle umožňuje lepší pochopení jeho **společenských**, **zdravotních** a **ekonomických** přínosů.



Sport pro zdraví (Fitness sport)

Definice:

Sport zaměřený primárně na zlepšení fyzického a psychického zdraví, prevenci nemocí a podporu celkové pohody jedince. Hlavní cílem je pravidelná pohybová aktivita s pozitivním dopadem na kvalitu života (World Health Organization, 2020).

Zdravotní přínosy: Prevence kardiovaskulárních onemocnění, diabetes, osteoporózy (Smith et al., 2019).

Společenské přínosy: Podpora zdravého životního stylu, redukce sociálních nákladů spojených s chronickými chorobami (Bailey et al., 2013).

Výzkumy a statistiky:

WHO (2020): Pravidelná fyzická aktivita snižuje riziko kardiovaskulárních chorob o 35 %.

Studie v ČR (ČUS, 2021): 67 % obyvatel považuje fitness sport za klíčový pro jejich zdraví.



Příklady aktivit:

Jóga, běh, turistika, skupinové cvičení.

Mezinárodní srovnání:

Česká republika: Vzrůstající popularita fitness center, podpora skrze projekty jako „Sportuj ve škole“.

Zahraníčí: Finska „Sports for All“ integruje zdravotní sport do vzdělávacích a pracovních programů (Vuori, 2017).

Výkonnostní sport

Definice:

Organizovaný sport zaměřený na zvyšování individuální nebo týmové výkonnosti prostřednictvím pravidelného tréninku, soutěžení a dosažení konkrétních výkonových cílů (Jones et al., 2019).

- **Ekonomické přínosy:** Rozvoj místních soutěží a podporování ekonomických aktivit (např. sportovní vybavení, cestovní ruch).
- **Zdravotní přínosy:** Podpora zdravého životního stylu při dlouhodobém zapojení.

Výzkumy a statistiky:

Případová studie (Jones et al., 2019): 78 % amatérských běžců uvedlo, že výkonnostní cíle zlepšily jejich motivaci k dlouhodobé fyzické aktivitě.

Mezinárodní srovnání:

Česká republika: Růst amatérských soutěží (např. RunCzech).

Zahraničí: Velká Británie – podpora amatérského sportu skrze „Parkrun Initiative“ s cílem zvýšit pohybovou aktivitu obyvatel.

Vrcholový sport (Elite sport)

Definice:

Nejvyšší forma soutěžního sportu, kde se jednotlivci či týmy účastní národních a mezinárodních soutěží na profesionální úrovni s cílem dosáhnout špičkových výsledků a reprezentovat. Tento druh sportu je charakteristický vysokými nároky na fyzickou a psychickou připravenost (Williams & Anderson, 2020).

Společenské přínosy: Podpora národní identity, inspirace pro mladé sportovce (IOC, 2021).

Ekonomické přínosy: Generování příjmů z mediálních práv, sponzoringu a sportovního turismu.

Výzkumy a statistiky:

Studie IOC (2021): Olympijské hry přináší hostitelským zemím ekonomické přínosy, ale i výzvy, jako je dopad na místní infrastrukturu.

Česká republika: V roce 2022 investice do olympijských příprav dosáhly 1,5 mld. Kč (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022).

Etické otázky:

Doping, psychický tlak (Williams & Anderson, 2020).



Rizikový a dobrodružný sport (Outdoorové a survivalové aktivity)

Definice:

Sportovní aktivity zahrnující dobrovolné podstoupení rizika a fyzických výzev v prostředí přírody nebo extrémních podmínek. Hlavním cílem je překonání osobních limitů, prožitek intenzivních zážitků a seberealizace (Lopez et al., 2018).

Společenské přínosy: Překonávání stereotypů a budování odolnosti.

Zdravotní přínosy: Posilování kardiovaskulární kondice a duševní vytrvalosti.

Výzkumy a statistiky:

Lopez et al. (2018): Rizikové sporty přitahují především mladé dospělé hledající zážitky a seberealizaci.

Zvyšující se popularita v ČR: Např. adrenalinové parky, lezecké stěny.

Lust sport (Rekreační sport)

Definice:

Sportovní aktivity praktikované pro zábavu, relaxaci a posilování sociálních vazeb. Cílem je rekreace a psycho-sociální benefity, nikoliv výkonnostní zisky (Coakley, 2020).

Společenské přínosy: Snižování izolace, posilování komunitních vazeb.

Zdravotní přínosy: Zlepšení psychického zdraví skrze redukci stresu.

Význam pro společnost:

Posilování komunit, prevence osamělosti (Coakley, 2020)

Veřejná podpora: Výstavba hřišť, cyklostezek (ČR: projekt Sokol na každý den).

Generalizovaný přínos pro veřejnost a stát:

Společenské přínosy:

Sport přispívá k sociální inkluzi, zlepšuje kvalitu života a podporuje zdraví napříč věkovými skupinami (Bailey et al., 2013).

Ekonomické přínosy:

Snižování nákladů na zdravotní péči, generování příjmů z turistického ruchu a růst zaměstnanosti v sektorech spojených se sportem (Smith et al., 2019).

Kategorie

Sport pro zdraví

Vrcholový sport

Rizikové sporty

Česká republika

Projekty: „Sportuj ve škole“

Investice do olympijské přípravy

Adrenalinové parky, lokální podpora

Zahraničí

Finsko: Integrované programy pro zdraví

USA: Silná podpora profesionální ligy

Švýcarsko: Podpora horských aktivit

V roce 2024 byly výdaje na sport v České republice ovlivněny úspornými opatřeními vlády. Národní sportovní agentura (NSA), která spravuje státní dotace určené na sport, měla podle původního návrhu obdržet 5,9 miliardy Kč. Nicméně, po úpravách rozpočtu byla tato částka snížena na 4,6 miliardy Kč, což představuje pokles o více než miliardu korun ve srovnání s předchozím rokem, kdy NSA rozdělovala téměř 7 miliard Kč.


Co se týče rozpočtových pravidel, financování sportu v České republice se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, který stanovuje zásady pro tvorbu a hospodaření se státním rozpočtem. Podle tohoto zákona jsou prostředky na sport přidělovány prostřednictvím rozpočtové kapitoly Národní sportovní agentury, která je zodpovědná za jejich efektivní využití.



 Sport.cz - s námi jste ve hře

Vláda seškrtila v rozpočtu i výdaje na sport, NSA přišla o více než ...

9. února 2022 — Národní sportovní agentura (NSA), která rozděluje státní dotace určené na sport, měla...

 ČT24 News

Dotace na podporu sportu ministerstvo asi nesníží, proti ... - ČT24

Ministerstvo financí nejspíše ustoupilo od plánu v příštím roce výrazně seškrtnat státní dotace na...

 Zákony pro lidi

218/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech - Zákony pro lidi

(1) Rozpočtová skladba je jednotným tříděním příjmů, výdajů a financujících položek rozpočtů a peněžních...

Projekty spravované Národní sportovní agenturou (NSA)

Můj klub

Cíl: Podpora sportovních klubů pro mládež, zejména v oblasti pravidelné činnosti.

Popis: Program poskytuje finanční dotace na provoz a aktivity sportovních klubů, které pracují s dětmi a mládeží.

Rozpočet 2024: Přibližně 1,3 miliardy Kč.

Správce: Národní sportovní agentura.

Regionální sportovní infrastruktura

Cíl: Modernizace a výstavba sportovišť v regionech.

Popis: Financování rekonstrukcí tělocvičen, hřišť a dalších sportovních zařízení dostupných veřejnosti.

Správce: Národní sportovní agentura ve spolupráci s obcemi a kraji.

Sportovní reprezentace ČR

Cíl: Podpora vrcholového sportu a reprezentantů České republiky.

Popis: Financování příprav a účasti na mezinárodních soutěžích, jako jsou mistrovství světa nebo olympijské hry.

Správce: NSA ve spolupráci s jednotlivými sportovními svazy.

Projekty spravované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

Sportuj ve škole

Cíl: Zvýšit zapojení dětí do sportu přímo v rámci školní výuky.

Popis: Program podporuje pravidelné sportovní kroužky na základních školách.

Správce: MŠMT ve spolupráci s Asociací školních sportovních klubů.

Pohyb a zdraví

Cíl: Podpora fyzické aktivity mezi dětmi a mládeží.

Popis: Edukační a osvětové aktivity zaměřené na zvýšení povědomí o zdravém životním stylu.

Správce: MŠMT.

Projekty podporované kraji a obcemi

Lokální podpora sportu

Cíl: Rozvoj komunitního sportu a místních sportovních událostí.

Popis: Dotace na místní sportovní akce a infrastrukturu, jako jsou veřejná hřiště nebo běžecké trasy.

Správci: Krajské a obecní úřady.

Veřejná sportoviště

Cíl: Podpora dostupnosti veřejných sportovišť.

Popis: Projekty zaměřené na volný přístup k hřištím, tělocvičnám a dalším sportovním zařízením.

Projekty spravované neziskovými organizacemi

Česká unie sportu (ČUS)

Projekty: Podpora sportovních klubů a organizace sportovních událostí.

Cíl: Zajistit dostupnost sportovních aktivit široké veřejnosti.

Sokol na každý den

Cíl: Zvýšit povědomí o pravidelném pohybu v běžném životě.

Popis: Program určený pro všechny věkové skupiny, s cílem zapojit veřejnost do sportovních aktivit.

Otázky pro studenty

Který směr sportu by měl mít nejvyšší prioritu ze strany státu? Proč?

Jaké benefity a rizika spatřujete ve zvýšené popularitě rizikového sportu mezi mladými lidmi?

Jak byste navrhli zvýšit zapojení veřejnosti do sportu pro zdraví v České republice?

Bailey, R. et al. (2013). *Sport, Education and Society*. London: Routledge.

WHO (2020). *Global Recommendations on Physical Activity for Health*.

Jones, A. et al. (2019). *Motivation in Performance Sports*. *Journal of Sports Sciences*. Lopez, M. et al. (2018). *Risk and Adventure Sports Psychology*. *International Journal of Psychology*.

Williams, R., & Anderson, L. (2020). *Ethics in Elite Sports*. Springer.

Česká unie sportu (2021). *Zpráva o stavu sportu v ČR*.

Lopez, M. et al. (2018). *Risk and Adventure Sports Psychology*. *International Journal of Psychology*.

MUNI
SPORT

Děkuji a přeji pěkný pracovní den